

การแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครสวรรค์

Thai Dramatic Dance affecting the Tourists' Behavior in Heritage Tourism Nakhonsawan Province

นงลักษณ์ ปิยะมั่งครา¹ ญาณัญญา ศิริภักธธาดา² และกฤษฎา สังขมณี³
Nongluk Piyamingcra, Yananda Siraphatthada and Krisada Sungkhamanee

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว และเพื่อศึกษารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mix methods) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative method) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ประชากรกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทย จากสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ในปี 2560 จำนวน 1,803,791 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณค่าของตัวแปรสังเกตในสัดส่วน 1 ต่อ 20 กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 180 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 16 แห่ง จากนั้นทำการตรวจสอบยืนยันผลการวิจัยด้วยการใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์และการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ 16 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างและวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน ผลการวิจัย

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ด้านวิถีชุมชน ด้านวัฒนธรรมชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านประวัติศาสตร์ชุมชน พบว่า มีความเชื่อถือได้ และมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยด้านวัฒนธรรมชุมชนมีความเชื่อถือได้สูงที่สุด ส่วนตัวแปรขนบธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อถือได้ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแสดงให้เห็นว่า ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านความเต็มใจแนะนำบอกต่อ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว พบว่า มีความเชื่อถือได้ และมีความเหมาะสมสอดคล้องกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ มีความเชื่อถือได้สูงที่สุด ส่วนด้านการบริการการท่องเที่ยวมีความเชื่อถือได้ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานาฏศิลป์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อีเมล nongluk_p@windowslive.com

Assistant Professor Dr. at Drama Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University. Email: nongluk_p@windowslive.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล yananda_nam@hotmail.com

Assistant Professor Dr. at College of Innovation Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Email: yananda_nam@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อีเมล krisada.su@ssru.ac.th Associate Professor Dr. at Faculty of Management Science, Suan Sunandha Rajabhat University. Email: krisada.su@ssru.ac.th

2) รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การแสดงเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึงการเกิดวัฒนธรรมชุมชน จะเป็นที่ยอมรับและส่งผลกับนักท่องเที่ยวมากที่สุด และควรมีรูปแบบการแสดงที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับบริบทชุมชนสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

การแสดงนาฏศิลป์จึงมีบทบาทที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัด ซึ่งเมื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนหรือชุมชน สามารถนำไปปรับใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง โดยกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนสามารถที่จะดึงดูดพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด โดยจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำด้วยความเต็มใจ และพร้อมที่จะประชาสัมพันธ์บอกต่อแก่สาธารณชนรับรู้รับทราบต่อด้วย โดยผ่านการสื่อสารทางโซเชียลมีเดียต่าง ๆ

คำสำคัญ: นาฏศิลป์ ,พฤติกรรมนักท่องเที่ยว , การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The present study aimed to study the factors affected towards tourists' behaviour in a particular tourist attraction and the forms of dancing art affected towards the tourists' behaviour. The study was done with the means of mix method between quantitative and qualitative method. The samples were 1,803,791 Thai tourists who found at various tourist attraction in Nakhon Sawan in 2018 The samples were defined by estimating observable variable as 1: 20. The 180 samples were chosen with sample random sampling of the tourists at 16 tourist attractions in Nakhon Sawan. Then, the check and confirmation were done with in - depth interview of the administrators in the government and private agency which concerns about dancing art and tourism by purposive sampling as 16 people. The data were analysed with descriptive statistics, structural equation model and confirmatory factor. The result showed that

1. The factors ; affected the tourists' behaviour in terms of community way, community culture, community custom and community history were reliable and had statistically significant consistency. Community culture was the most reliable, on the other hand, community custom was the least reliable in all reliables. The analysed results of behaviour elements of the tourists concerning the aspects of the return, making recommendation, tourist attraction, tourist service and tourist market were reliable and had statistically significant consistency. Tourists' behaviour with the return was highly reliable while the aspect of tourist service was less reliable.

2. The forms of dancing art performance affected the tourists' behaviour concerning the presentation of the origins of community culture was the most impressive and also had influence on the tourists. Moreover, there should be the performance form of the changing community or society context . The performance

of dancing art, therefore, plays an important role towards being part of tourism promotion in the province. As the related organisation including government sector, private sector and community can adjust the performance of classical dancing, it will be considerably beneficial to tourist attraction. The activities concerning community culture can best attract the tourists' behaviour to let them willingly visit the places again and also publicise via the various kinds of social media.

Keywords: Dancing art , Tourists' behaviour, Cultural Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกลไกที่สำคัญที่ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการในเรียนรู้ด้วยการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อาศัยของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันซึ่งการขยายตัวของระบบเครือข่ายการสื่อสาร ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการคมนาคม และการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นแบรนด์ระดับโลก (Global Brand) ล้วนส่งเสริมให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลก ความเป็นโลกาภิวัตน์ส่งเสริมให้มนุษย์เดินทางท่องเที่ยวไปทั่วโลกในอัตราการเติบโตที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้ยืนยันว่าการท่องเที่ยวยังคงเติบโตต่อไป และทำนายว่าใน พ.ศ. 2563 หรือ ค.ศ. 2020 จะมีการเดินทางทั่วโลก จำนวน 1.56 พันล้านครั้ง การเดินทางจำนวนมากนี้ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และโลก (WTO, 2001) และวัฒนธรรมจะเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมของแต่ละประเทศจะมีการเคลื่อนไหวไปยังประเทศอื่น โดยผ่านการประชุมหรือสัมมนา การจัดงานแสดงสินค้า อาหาร ดนตรี ภาพยนตร์ และสื่อโฆษณาต่าง ๆ (Richards, 2007: 4) ซึ่งยังทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน เพื่อเรียนรู้ เข้าใจ และเห็นคุณค่าสถาปัตยกรรม ศิลปะ ประเพณี เทศกาล วิถีชีวิตของคนในพื้นที่อื่นซึ่งเรียกอีกนัยหนึ่งว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม”

คำว่า “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” กำหนดขึ้นมาอย่างชัดเจนในการประชุมสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (International Council on Monuments and Sites: ICOMOS) ที่เมืองออกซ์ฟอร์ด ใน พ.ศ.2512 หรือ ค.ศ.1969 (Moulin: 1989, cited in Koster, 1996: 231) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นักวิชาการได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่าง ๆ ล้วนมีจุดมุ่งเน้นในทำนองเดียวกันคือ “เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับแรงดลใจหรือสิ่งกระตุ้นให้เดินทางไปยังจุดหมายปลายทางเพื่อสังเกตเรียนรู้ มีประสบการณ์ร่วม และตระหนักคุณค่าวัฒนธรรมของชุมชนในจุดหมายปลายทางนั้น ซึ่งครอบคลุมถึงงานสร้างสรรค์ ประเพณีขนบธรรมเนียม และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจุดหมายปลายทาง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนต้องเคารพ เรียนรู้ และเข้าใจวัฒนธรรมของกันและกันเพื่อให้เกิดมิตรภาพ และสันติภาพระหว่างชุมชนอย่างยั่งยืน” (นุชนารถ รัตนสุวงศ์ชัย, 2554: 31)

ประเทศไทยมีความพยายามส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมาโดยตลอด มีการดำเนินงานตามแผนการตลาดและการเติบโตของปริมาณนักท่องเที่ยว ผ่านการสร้างสรรครูปแบบท่องเที่ยวที่ใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้สถานที่ท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนการขายสินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวสนใจซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก การนำเสนอโปรแกรมในการท่องเที่ยวที่เน้นขายการชื่นชมความงามสภาพแวดล้อมในแต่ละสถานที่ท่องเที่ยว โดยพยายามเน้นหาเอกลักษณ์ของพื้นที่และวัฒนธรรมรวมทั้งพยายามสร้างแบรนด์ไทยเพื่อเป้าหมายทางการค้า จุดขายที่สำคัญของไทยคือ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรม โดยยึดตามกรอบทิศทางตามนโยบายการพัฒนาสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งงานวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยมีภารกิจด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง โดยเริ่มจากสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5F คือ 1) อาหาร (Food) 2) ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) 3) การออกแบบและแฟชั่น (Fashion) 4) มวยไทย (Fighting) และศิลปะการป้องกันตัวแบบไทย และ 5) เทศกาล ประเพณี (Festival) โดยการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องมีการบูรณาการและร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามแนวนโยบายพลังประชารัฐ เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและลูกค้าเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกประเทศ เช่น ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มสมาชิกอาเซียน ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการตามกรอบทิศทางการขับเคลื่อนงานวัฒนธรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้และเกิดการจ้างงานเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามกลางการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยวที่สูง กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงได้รับความสนใจ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน (กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรีนยา แสงลิ้มสุวรรณ, 2555: 139) การท่องเที่ยวได้ถูกกล่าวถึงฐานะของธุรกิจการค้าบริการที่มีศักยภาพสามารถช่วยขยายการจ้างงาน การกระจายรายได้และการหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ และได้ถูกบรรจุให้เป็น “แนวทางเร่งด่วนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม” ในประเทศไทยได้มีการจัดลำดับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัด การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปธรรมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ มรดกประเพณีที่สืบทอดกันมา และวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจ โดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวนั้นมีหลายอย่าง ประกอบด้วยวิถีชีวิตพิธีกรรมและการแสดงแหล่งโบราณคดี ศิลปะ ละคร การแสดงดนตรีสากล และการแสดงดนตรีพื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา หัตถกรรมงานฝีมือ และการกระทำอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม (จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550: 1) ดังนั้นวัฒนธรรมที่นำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยวจึงมีความหมายรวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา

นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้และการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น การท่องเที่ยวด้วยวิถีทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ถือเป็นแนวทางที่สำคัญยิ่ง ในการนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง มั่นคงและยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวในยุคโลกไร้พรมแดน นอกจากคำนึงถึงคุณค่าใน

เชิงเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังคำนึงถึงการรักษาสีงแวดล้อม โดยใช้หลักการของแผนแม่บทของโลก (Agenda: 21) เป็นกรอบการจัดการ จึงจัดเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) โดยแผนแม่บทโลกมีหลักการ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่งการดำเนินการกิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถการรองรับของธรรมชาติชุมชนชนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ประการที่สอง การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ชนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (เอกลักษณ์และอัตลักษณ์) ประการที่สามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน ชนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว และประการสุดท้าย การประสานความต้องการและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2549: ออนไลน์)

ประวิทย์ ฤทธิบูลย์ (2558: 109) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมเป็นการแสดงที่บ่งบอกถึงคุณภาพและมาตรฐานด้านสุนทรียภาพในแต่ละศาสตร์ แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของชนชาติ เป็นเรื่องของความงามที่สัมผัสด้วยตา หู จมูก และปาก ทั้งที่แสดงออกเป็นรูปธรรม ในรูปแบบของอาคาร บ้านเรือนที่อยู่อาศัย การประดับตกแต่ง ศิลปะการแสดงดนตรีและร้องรำ และในรูปแบบของนามธรรมที่ไม่สามารถประมาณค่าของค่าความสำคัญได้แต่สามารถรับรู้ได้จากความรู้สึกนึกคิด และนาฏศิลป์ก็เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมศิลปะแห่งการฟ้อนรำ นาฏศิลป์เป็นนาฏกรรมในรูปแบบหนึ่งเปรียบเสมือนสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและคงไว้ซึ่งความมีเสถียรภาพของสังคม นับแต่อดีตถึงปัจจุบัน นาฏศิลป์ไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) นาฏศิลป์แบบหลวงหรือแบบราชสำนัก และ 2) นาฏศิลป์แบบราษฎร์หรือแบบพื้นบ้าน ซึ่งนาฏศิลป์แบบพื้นบ้านมีความเชื่อกันว่าเป็นนาฏศิลป์แบบแรกและดั้งเดิม โดยเดิมมักใช้ในการประกอบพิธีกรรมอันสะท้อนภาพคติความเชื่อต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งน่าจะเป็นพิธีที่มีมาก่อนศาสนาพุทธ โดยลักษณะการแสดงนั้นมักเป็นแบบง่าย ๆ มือและแขนวาดเป็นวงจีบอย่างหลวม ๆ ย่ำเท้าไปตามจังหวะ ต่อเมื่อนุษย์รู้จักการจัดระเบียบการปกครอง นาฏศิลป์พื้นบ้านจึงถูกพัฒนามีการจัดระเบียบกฎเกณฑ์แบบแผนมากขึ้นจนที่สุดได้กลายเป็นนาฏศิลป์แบบหลวง และต่อมาลักษณะการร่ายรำแบบพื้นบ้านได้ถูกพัฒนาประดิษฐ์ทำรูปแบบใหม่เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน (ประภาศรี ศรีประดิษฐ์และรุ่งนภา นิมพุม, 2551: 1) และทำให้นาฏศิลป์เป็นส่วนหนึ่งและมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมท้องถิ่นของสังคมไทย

นครสวรรค์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ได้มีการนำเอานาฏศิลป์เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีรำกลองยาว ประเพณีงานปีใหม่เมืองสี่แคว งานกาชาดชมการแสดงแสงสีเสียงและสื่อผสม แผ่นดินต้นเจ้าพระยาเอกราชนครสวรรค์ และการแสดงในพระราชพิธีสำคัญของจังหวัด โดยการร่วมในขบวนแห่และการเข้าร่วมแสดง เป็นต้น ประวัติจังหวัดนครสวรรค์มีความสำคัญและความเป็นมาดังนี้ นครสวรรค์ดินแดนที่มีความเจริญมาตั้งแต่สมัยอดีตกาล มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานผ่านพัฒนาการมาหลายยุคหลายสมัย เริ่มตั้งแต่ชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เรื่อยมาถึงสมัยทวารวดี สุโขทัย อยุธยา รัตนโกสินทร์ จนถึงยุคปัจจุบันจังหวัดนครสวรรค์จึงเป็นแหล่งวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยดูได้จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ตำนาน หรือวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เป็นมรดก

ตกทอดมาจากสมัยบรรพบุรุษ ส่วนในทางเศรษฐกิจก็ถือว่าเป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมและศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในภูมิภาคทางภาคเหนือตอนล่างและภาคกลาง จังหวัดนครสวรรค์ มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์สอดคล้องกับคำขวัญประจำจังหวัดที่ว่า “เมืองสี่แคว แห่มังกร พักผ่อนบึงบอระเพ็ด ปลารสเด็ดปากน้ำโพ” มีบึงบอระเพ็ดบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศอุดมไปด้วยข้าวปลา-อาหาร (อยู่ข้าว-อยู่น้ำ) เป็นต้นน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสายหรือแม่น้ำสองสีไหลมาบรรจบกันที่ปากน้ำโพ มีสถานที่พักผ่อนออกกำลังกายของชุมชนหรือนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ คืออุทยานสวรรค์ เป็นสถานที่จัดงานของชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยิ่งใหญ่ คือประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จนทำให้ผู้คนทั่วไปรู้จักจังหวัดนครสวรรค์ ตามสมญานามต่าง ๆ อาทิ “เมืองสี่แคว” บ้าง “ปากน้ำโพ” บ้าง หรือ “ประตูสู่ภาคเหนือ” บ้าง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพดังกล่าวข้างต้นและตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ การแสดงนาฏศิลป์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยกำหนดการแสดง ท่าร่ายรำต่าง ๆ ให้กลมกลืนสอดคล้องกับสถานที่นั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม เกิดแรงจูงใจ เกิดความประทับใจบอกเล่าต่อกัน และอยากกลับมาเที่ยวอีกเป็นการสร้างรายได้และเพิ่มโอกาสในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ได้อีกทางหนึ่ง เพื่อสืบตอดรักษาวัฒนธรรมประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครสวรรค์สืบไป

จากรายงานวิเคราะห์สถานการณ์การจัดทำข้อมูลเชิงพื้นที่ที่จังหวัดนครสวรรค์ของสำนักงานสถิติจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าจังหวัดนครสวรรค์ มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวไปพร้อมกันด้วย พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ได้แก่ จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวประจำปี/งานประเพณีสำคัญ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนประเพณีวัฒนธรรมกับกลุ่มอาเซียน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า กระบวนการสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมคือ การพัฒนาการตลาดเพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน และส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศภายใต้การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ จึงได้กำหนดชื่อเรื่องการวิจัย การแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อที่จะได้นำรูปแบบที่ได้มาใช้ในการส่งเสริมรณรงค์ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมาเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์

สมมติฐานของการวิจัย

ด้านวิถีชุมชน ด้านวัฒนธรรมชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านประวัติศาสตร์ชุมชนส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative method) นำการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ซึ่งเป็นบุคคลพิเศษที่สะท้อนถึงแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งการอธิบายขอบเขตการศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาเฉพาะการแสดงนาฏศิลป์ในสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครสวรรค์ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 180 คน

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) หัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นบุคคลที่สะท้อนถึงแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 16 คน

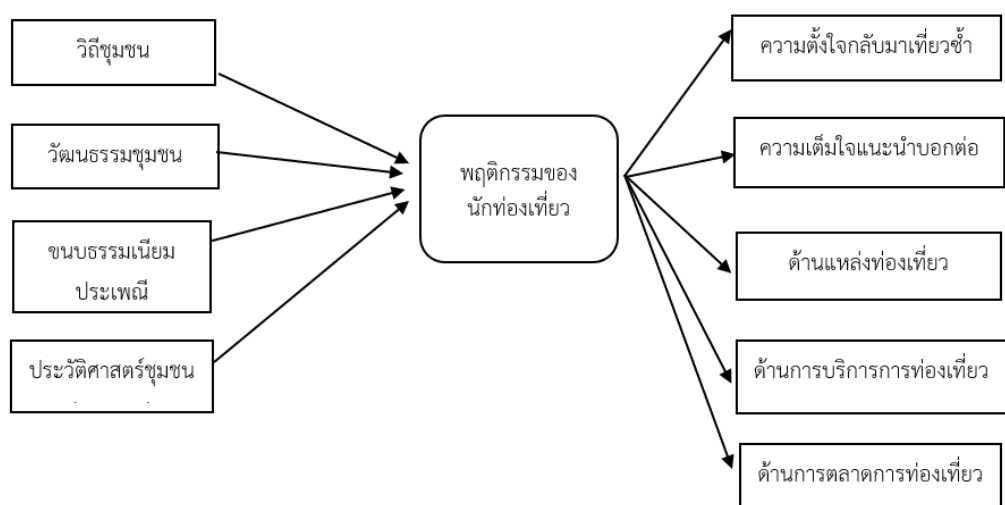
3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัยสถานที่ท่องเที่ยวในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ตามกิจกรรมและเทศกาล จำนวน 16 แห่ง

1. ปีใหม่เมืองสี่แคว แ่่นดินตันแม่น้ำเจ้าพระยา
2. ประเพณีตรุษจีนแห่งเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ
3. มหกรรมโอท็อปนครสวรรค์ห่อการค้าแฟร์
4. เทศกาลพักผ่อนบึงบอระเพ็ด
5. มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับชัยเมืองร้อน
6. มหกรรมข้าวเมืองปากน้ำโพ
7. เทศกาลปิ่นเขานอรอนางพันธุรัตน์
8. ประเพณีตักบาตรเทียนโพธิ์
9. เทศกาลเที่ยวทุ่งหินเทิน
10. สืบสานตามรอยพระยุคลบาทเสด็จประพาสต้น

11. ประเพณีแข่งเรือยาว
12. สืบสานประเพณีลอยกระทง เมืองสี่แคว วิถีไทย วิถีพุทธ ย้อนยุคเมืองพระบางสมัย
สุโขทัย
13. งานขอพรหลวงพ่อพรหม ชมเมืองจันทน์
14. ประเพณีสงกรานต์ตำบลเขาทอง
15. ประเพณีบุญบั้งไฟ แม่เป็น
16. ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะวัดวรนาถบรรพตพระอารามหลวง(วัดกบ)

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative method) นำการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative method) ซึ่งการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการแสดง นาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จำนวน 180 ชุด และการวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ซึ่งเป็นบุคคลพิเศษที่สะท้อนถึงแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 16 คน

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 180 คน ประชากรกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จากสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) เก็บข้อมูลกับคนที่อยู่ในบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ประกอบด้วยสถานที่ท่องเที่ยวจำนวน 16 แห่ง

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเตรียมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ รายงานการศึกษาวิจัย ในลักษณะที่เป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ และในรูปแบบฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต โดยการวิเคราะห์ข้อกฎหมาย แนวคิด บทความเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ความสอดคล้องครอบคลุมถึงองค์ประกอบทุก ๆ ด้าน

2. การดำเนินการขั้นที่สอง นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ เพื่อสร้างข้อคำถามการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

3. การดำเนินการขั้นที่สาม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เมื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนครบแล้ว ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4. การดำเนินการขั้นที่สี่ สรุปผลและเขียนรายงานเชิงพรรณนา ในลักษณะของการใช้ตารางและแผนภาพประกอบ โดยค้นหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ซึ่งเป็นบุคคลพิเศษที่สะท้อนถึงแนวคิด และแนวทางการปฏิบัติ ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 8 คน

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบ่งการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วน มีการนำข้อมูลมาบูรณาการกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องต้องกัน โดยมุ่งเน้นการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ ในวิถีชุมชน วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และประวัติศาสตร์ รวมถึงตำรา เอกสาร บทความเกี่ยวกับการรับรู้คุณค่า ความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ความเต็มใจแนะนำบอกต่อ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการ และด้านการตลาดการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกันและสร้างสร้างรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ที่มีความสอดคล้องหรือแตกต่างกัน

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) หน่วยวิเคราะห์ คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และสร้างรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้แนวทางการแสดงที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวและแสดงถึงนาฏศิลป์มีบทบาทที่สำคัญในชุมชน ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เกี่ยวข้องนาฏศิลป์และการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (ณรงค์ กุลนิตะ และ สุดาวรรณ สมใจ, 2558: 117) กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ 8 คน บุคลากรในแต่ละองค์กร ๆ ละ 1 คน ได้แก่ หัวหน้าของหน่วยงาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ข้อมูลเชิงสนับสนุน การวิจัยเชิงปริมาณ ข้อสังเกตจากการปฏิบัติจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ จากคำถามปลายเปิด มีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำการวิเคราะห์แบบจำลองเชิงโครงสร้าง มาทดสอบตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

แหล่ง ท่องเที่ยว	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณ (11-12)	กลุ่ม ตัวอย่าง เชิงคุณภาพ
1	169,066	11	1
2	246,502	12	1
3	82,496	11	1
4	77,690	11	1
5	76,790	11	1
6	148,933	12	1
7	62,371	11	1
8	81,056	11	1
9	67,483	11	1
10	101,721	11	1
11	197,845	12	1
12	92,108	11	1
13	111,333	11	1
14	66,633	11	1
15	91,208	11	1
16	130,556	12	1
รวม	1,803,791	180	16

สรุปผลการวิจัย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รายงานข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ

1. สรุปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ด้านวิถีชุมชน ด้านวัฒนธรรมชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านประวัติศาสตร์ และ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อ ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านความเต็มใจแนะนำบอกต่อ ด้านแหล่ง

ท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลปรากฏ ดังนี้

ด้านวิถีชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาการแสดงพื้นบ้านที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชน มากที่สุด รองลงมา การแต่งกายการแสดงที่บ่งบอกถึงวิถีชุมชน และการนำเสนอการแสดงที่สะท้อนถึงลักษณะของคนในชุมชน ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ด้านวัฒนธรรมชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่สะท้อนถึงการเกิดวัฒนธรรมชุมชน มากที่สุด รองลงมา การนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่สะท้อนวัฒนธรรมชุมชน การนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับบริบทชุมชนสังคมที่เปลี่ยนแปลง และนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมทางสัญลักษณ์ที่ใช้กันในชีวิตประจำวันของสังคมในชุมชน ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่สะท้อนขนบธรรมเนียมประเพณี มากที่สุด รองลงมา การมีกิจกรรมการแสดงในพิธีแต่งงาน งานบวช งานศพ ฯลฯ การมีกิจกรรมการแสดงในประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ และการมีกิจกรรมการแสดงในประเพณีลอยกระทงกะลา ชุมชนหน้าผา ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ด้านประวัติศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่ถ่ายทอดความเชื่อทางศาสนา มากที่สุด รองลงมา การนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่เล่าถึงประวัติชุมชนที่สำคัญ การนำเสนอเนื้อหาการแสดงที่เล่าเรื่องราวสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์ ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อ ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านความเต็มใจแนะนำบอกต่อ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับ ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านความเต็มใจแนะนำบอกต่อ มากที่สุด รองลงมา ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการตลาดการท่องเที่ยว และด้านการบริการการท่องเที่ยว น้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

2. สรุปข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านวิถีชุมชน ด้านวัฒนธรรมชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านประวัติศาสตร์ และ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อ ด้านความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ด้านความเต็มใจแนะนำบอกต่อ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งจากข้อค้นพบ พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 9 ตัวแปร ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 45 คู่ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดของความสัมพันธ์หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.101 – 0.239 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งจากข้อกำหนดในสมมติฐานการวิจัย จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และกรอบแนวคิด ผู้ศึกษาขอเสนอสรุปข้อค้นพบโดยเรียงตามระดับความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

2.1 สามารถอธิบายเส้นทางความสัมพันธ์ได้ว่า วัฒนธรรมชุมชน (CULTUR) ความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (BEHTOU) มากที่สุดเท่ากับ 0.22 รองลงมาคือ ขนบธรรมเนียมประเพณี (TRADIT) เท่ากับ 0.21 ตามลำดับ แต่วิถีชุมชน (COMMUN) และ ประวัติศาสตร์ชุมชน (HISTOR) ไม่ส่งผลทางตรงกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (BEHTOU) นอกจากนั้น ยังพบว่า แสดงว่าแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นแบบจำลองตามสมมติฐานสามารถอธิบาย ความแปรปรวนของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ได้ร้อยละ 17

2.2 ผลการวิเคราะห์ภาพโดยรวมพบว่าค่าดัชนีวัดความกลมกลืนมีสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่แสดงถึงความสอดคล้องของแบบจำลองและ ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีมาตรฐานอยู่ในระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการอภิปรายผลข้อค้นพบจากการวิจัยผู้ศึกษานำเสนอการอภิปรายผลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อภิปรายผลการทดสอบโมเดลสมการโครงสร้าง ดังนี้

อภิปรายผลการทดสอบสมการโมเดลโครงสร้าง

ด้านวิถีชุมชน ด้านวัฒนธรรมชุมชน ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านประวัติศาสตร์ ชุมชน ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ด้านวิถีชุมชน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน

ด้านวัฒนธรรมชุมชน ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ด้านวัฒนธรรมชุมชนส่งผล ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ซึ่งสามารถตีความว่า ตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อมีการแสดงของนาฏศิลป์กับด้านวัฒนธรรม ชุมชน เพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้เกิดด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นด้วย

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งสนับสนุนสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง สามารถตีความว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เมื่อมีการแสดงของนาฏศิลป์ กับด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้เกิดด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น ด้วย

ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยแวดล้อมอื่นที่มีความหลากหลาย ให้ความสำคัญกับการแสดงที่ สะท้อนถึงความเป็นลักษณะของวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการแสดงที่สะท้อนถึงความเป็นลักษณะ ของขนบธรรมเนียมประเพณี และควรเพิ่มการแสดงเข้าไปงานต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

บรรณานุกรม

- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ ศรีนยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*, 32(4), 139.
- จุฑามาศ คงสวัสดิ์. (2550). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณรงค์ กุลนิเทศ, และสุดาวรรณ สมใจ. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยขั้นสูง และการออกแบบวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มาสเตอร์พริ้นท์ สามเสน.
- นุชนารถ รัตนสูงศักดิ์. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 18(1), 32-33.
- ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ รุ่งภา ฉิมพุม. (2551). การศึกษาวิเคราะห์นาฏศิลป์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี (รายงานผลการวิจัย). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประวิทย์ ฤทธิบุญ. (2558). *นาฏศิลป์ไทย: สืบทางวัฒนธรรมที่มีกว่าความบันเทิง*. สืบค้น 29 มีนาคม 2560, จาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/handle/123456789/2288>
- เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิธรรมา และคณะ. (2552). บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก. *สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 15(2).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2552). *แผนการตลาดเร่งด่วนเพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์และกระตุ้นการท่องเที่ยว ปี 2552*. สืบค้น 29 มีนาคม 2560, จาก <http://www.webboard.bangkoktourguide.net/webboard/index.php?topic=1695.0>
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2549). *การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.tourism.go.th>.
- Richards, Greg. (2007). *Cultural Tourism: Global and Local Perspectives*. Binghamton: The Haworth Press.